

Debattartikel av Dan Sjöblom, Konkurrensverkets generaldirektör, publicerad i Svenska Dagbladet den 28 maj 2015

Konkurrensverket stämmer Stockholmsbörsen

Konkurrensverket har lämnat in en stämningsansökan mot Nasdaq OMX nordiska marknadsplatser, bland annat Stockholmsbörsen. Orsaken är missbruk av dominans för vilket vi nu begär att Nasdaq OMX ska betala 31 miljoner kronor i böter/konkurrensskadeavgift, skriver Dan Sjöblom, Konkurrensverket.

De senaste årtiondena har ett stort antal branscher i Sverige öppnats för konkurrens. Företag som länge haft en monopolställning har behövt börja tävla om kunderna genom att erbjuda produkter till konkurrenskraftigt pris och kvalitet. Detta är en mycket positiv utveckling för svenska konsumenter. Men de gamla monopolerna har ibland haft svårt att vänja sig vid sin nya roll. När, som i detta fall, det tidigare monopolet använder sina nedärvda fördelar till att försöka tränga undan nya aktörer på marknaden för att bevara sin monopolmakt är det till skada för alla utom den tidigare monopolisten. I konkurrenslagen finns en regel som skyddar samhället mot sådana beteenden: förbudet mot missbruk av ett företags dominerande ställning.

Konkurrensverket har under senare år gått till domstol flera gånger för att hindra missbruk av dominans och värna konkurrensen på före detta monopolmarknader. Senast i december förra året stämde Konkurrensverket Swedish Match och krävde företaget på 38 miljoner kronor i böter/konkurrensskadeavgift. Vi bedömer att Swedish Match, vars snusverksamhet härrör från det gamla tobaksmonopolet, har missbrukat sin dominerande ställning och skadat konkurrensen på snusmarknaden när de införde stränga regler för sina snuskylar för att motverka prispressen från lågprissnus. Det ärendet väntar på avgörande i domstol.

Den före detta monopolisten inom telekommunikation, TeliaSonera, dömdes år 2013 för att ha missbrukat sin dominerande ställning. I samband med teknikskiftet från uppringt internet till den så kallad ADSL-tekniken i början på 2000-talet utnyttjade TeliaSonera sin kontroll över kopparnätet – ett arv från monopoltiden – till att prissätta återförsäljartjänster för ADSL-anslutningar så att konkurrenter utestängdes. För detta dömdes TeliaSonera att betala böter/konkurrensskadeavgift på 35 miljoner kronor till staten. Ett företag som missbrukar sin dominans kan också behöva betala skadestånd till dem som skadas, och TeliaSonera har till följd av sitt missbruk krävts på skadestånd på drygt en miljard kronor av de utestängda konkurrenterna. Skadeståndsmålen väntar på avgörande i domstol.

Nu tar Konkurrensverket ytterligare ett missbruksärende till domstol för att skydda konkurrensen på en före detta monopolmarknad. De nationella börsmonopolen i Europa var länge skyddade från konkurrens, men konkurrensutsattes på allvar i och med nya EU-regler år 2007. I Sverige inträdde 2009 en ny handelsplattform, Burgundy, på marknaden för att utmana Stockholmsbörsen och Nasdaq OMX andra nordiska marknadsplatser. I takt med att den helt datoriserade börshandeln blev allt mer tidskänslig, och betydelsen av snabb handel ökade, blev det allt viktigare för handlare och marknadsplatser att ställa sina datorer i direkt anslutning till varandra.

Vi bedömer att Nasdaq OMX missbrukade sin dominerande ställning när den mitt i denna utveckling utövade påtryckningar mot företaget Verizon för att hindra att Burgundy fick tillträde till den datorhall där de viktigaste kundernas datorer stod. Genom agerandet försämrades Burgundys konkurrenskraft. Burgundy har nyligen lämnat marknaden. Konkurrensverket menar att Nasdaq OMX måste sanktioneras för överträdelsen av konkurrenslagen och därför kräver vi nu att bolaget åläggs att betala 31 miljoner kronor i böter/konkurrensskadeavgift. Teknikutveckling och omreglering har skapat förutsättningar för stora produktförbättringar, ökad konkurrens och lägre priser på många marknader.

En av Konkurrensverkets viktigaste uppgifter är att bevaka att de företag som sedan länge har marknadsaktör inte ges tillfälle att skada den framväxande konkurrensen. Genom att noggrant bevaka sådana marknader, och kraftfullt ingripa mot överträdelser av konkurrensreglerna, vill Konkurrensverket avskräcka andra företag från missbruk av dominans och därigenom värna konkurrensen till nytta för marknadsaktörer och konsumenter.

Dan Sjöblom

generaldirektör Konkurrensverket